

**Собрание древних грамот и актов городов
Минской губернии, православных
монастырей, церквей и по разным предметам**

УДК 93
ББК 63.3
С54

С54 Собрание древних грамот и актов городов Минской губернии, православных монастырей, церквей и по разным предметам / – М.: Книга по Требованию, 2016. – 452 с.

ISBN 978-5-458-07587-9

Zbiór dawnych dyplomatów i aktów miast mińskiej gubernii, prawosławnych monasterów, cerkwi i w różnych sprawach.

ISBN 978-5-458-07587-9

© Издание на русском языке, оформление
«YOYO Media», 2016
© Издание на русском языке, оцифровка,
«Книга по Требованию», 2016

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первоизданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

Городъ Минскъ въ XI вѣкѣ принадлежалъ Полоцкому Княжеству, которымъ въ 1067 году владѣлъ Всеславъ внукъ Изъслава (3); въ послѣдствіи Минскъ имѣлъ своихъ особенныхъ князей: Минскимъ княземъ Борисомъ Всеволодовичемъ въ 1102 году былъ основанъ городъ Борисовъ; около 1116 года въ Минскѣ княжилъ Глебъ (4). Въ 1158 году княжилъ Володаръ сынъ Глеба (5) и воевалъ тогда съ Литвою. Въ Туровѣ княжилъ Борисъ Георгиевичъ сынъ Георгія Долгорукаго (6); около этого же времени упоминается и о Мозырѣ, который Великій Князь Георгій отдалъ брату Изъслава Черниговскаго Святославу Ольговичу (7); въ 1207 году Туровъ имѣлъ своихъ князей изъ потомковъ Святополка Михаила (8) Въ 1275 году упоминается о князьяхъ Пинскихъ шедшихъ войною на Литву съ другими Русскими князьями. (9). Въ XIII и XIV вѣкахъ

(3) Карамзинъ часть II стр. 43. Narbutt, T. III str. 228. Letopis Daniłowicza str. 117.

(4) Letopis Daniłowicza stron. 122. Narbutt Tom III str. 271 i 276. Карамзинъ часть II стр. 92.

(5) Карамзинъ част. II стр. 171. Narbutt T. III str. 295

(6) Карамзинъ част. II стр. 170. Strzykowski str. 197

(7) Карамзинъ част. II стр. 164.

(8) Карамзинъ част. III стр. 73.

(9) Карамзинъ част. IV Примѣч. 149. Narbutt Tom IV stron. 179

W XI wieku miasto Mińsk należało do Księstwa Połockiego, w którym, w roku 1067, panował Wsesław wnuk Izjasława Włodzimierzowicza (3); w późniejszych czasach Mińsk miał swoich Książąt udzielnych. W 1102 przez Książęcia Mińskiego Borysa Wszewołodowicza założone miasto Borysow; około 1116 w Mińsku panował Książę Hleb (4), a w roku 1158 Wołodar syn Hleba (5) który prowadził na owczas wojnę z Litwą. W księstwie Turowskim panował Książę Borys syn Jerzego Dołhorukiego (6); około tychże lat wspomina się i o Mozyrzu, przez Wielkiego Książęcia Jerzego oddanym bratu Izjasława Czernihowskiego, Swiatosławowi Olgowiczowi (7). 1207 roku Turów miał swoich Książąt pochodzących od Świętopelka Michała (8). W 1275 wzmiankuje się o Książętach Pińskich idących z innymi Książętami Ruskiemi na wojnę przeciw Litwie (9). W XIII i XIV wiekach, Książęta Litewscy, korzystając

(3) Karamzin T. II str. 43. Narbutt T. III str. 228. Letopis Daniłowicza str. 117.

(4) Letopis Daniłowicza str. 122. Narbutt T. III str. 271 i 276. Karamzin T. II str. 92.

(5) Karamzin T. II str. 171. Narbutt, T. III str. 295.

(6) Karamzin T. II str. 170. Strzykowski str. 197.

(7) Karamzin T. II str. 164.

(8) Karamzin T. III str. 73.

(9) Karamzin T. IV nota 149. Narbutt T. IV str. 179.

IV

Литовскія князья пользуясь ослабленіемъ Восточной Руси отъ нашествія Монголовъ, завладѣли Киевомъ и другими княжествами Западной Руси. Но и при Гедиминѣ въ 1320 году, упоминается въ Новгородской летописи Минскій Князь Федоръ Святославовичъ—вроятно, какъ изъясняетъ Карамзинъ, потомокъ Св. Владимира отъ племени Рогвѣдина сына Изъяслава, (10) который зависѣлъ отъ Князя Литовскаго и участвовалъ въ посольствѣ Литвы въ Новгородъ. Въ 1408 году упоминается о Минскомъ Князѣ Урустаѣ, который вмѣстѣ съ Литовскимъ княземъ Свидригайло прибылъ въ Москву подъ покровительство Великаго Князя Василія Дмитріевича (11). Въ 1505 году Минскъ былъ опустошенъ набѣгами Крымскихъ Татаръ, которые на возвратѣ своемъ были разбиты Литовскимъ войскомъ подъ Клецкомъ, (нынѣ мѣстечко Минской губерніи) (12).

Городъ Бобруйска упоминается въ первый разъ въ 1508 году, во время войны Великаго Князя Московскаго

z osłabienia wschodniej Rusi przez najście Mongołów, opanowali Kijow i inne Xięstwa zachodniej Rusi. Lecz i przy Gedyminie, w roku 1320, wzmiankuje się w kronice Nowogrodzkiej Xiążę Miński Teodor Swiatosławowicz który, jak mniema Karamzin, był potomkiem S. Włodzmicrza z pokolenia Izjasława syna Rogniedy (10), zależał od Xiążęcia Litewskiego, i był w poselstwie od Litwy do Nowogrodu. W 1408 wspomina się Xiążę Miński Urustaj, który, z Xiążęciem Litewskim Swidrygajła, przybył do Moskwy pod opiekę Wielkiego Xięcia Bazylego Dumitrowicza (11). W 1505 Mińsk był spustoszony przez najście Tatarow Krymskich, którzy w powrocie swoim byli rozbiti przez wojska Litewskie pod Kleckiem, (dziś miasteczko w Mińskiej gubernii) (12).

Miasto Bobrujsk, wspomina się pierwszy razъ w 1508 roku, w czasie wojny Wielkiego Xięcia Moskiewskiego Bazylego

(10) Карамзинъ часть IV стр. 132. примѣч. 280.

(11) Карамзинъ часть V стр. 109. Narbutt Tom VI str. 140.

(12) Narbutt част VIII, str. 483. Strykowski str. 676.

(10) Karamzin T. IV str. 132. nota 280.

(11) Karamzin T. V. str. 109. Narbutt T. VI. str. 140.

(12) Narbutt T. VIII str. 483. Strykowski str 676.

Василія Ивановича съ Королемъ Польскимъ Сигизмундомъ I (13). Слуцкъ былъ отданъ въ 1149 году Великимъ Княземъ Георгіемъ Владимировичемъ Святославу Ольговичу (14), а въ послѣдствіи имѣлъ своихъ Князей, потомковъ Литовскаго Князя Александра или Олелько, имѣвшаго въ супружествѣ Анастасію дочь Великаго Князя Московскаго Василія Дмитріевича; послѣдній Слуцкій Князь былъ Юрій, умершій въ 1542 году (15).

Новогрудокъ построенъ Ярополкомъ сыномъ Великаго Князя Владимира Мономаха въ 1116 году (16). По завладеніи Русскихъ Западныхъ областей Литвою, Новогрудокъ находился подъ управленіемъ особыхъ князей до 1450 года (17).

Такимъ образомъ города нынѣшней Милской Губерніи, подобно городамъ Восточной Руси, долгое время имѣли своихъ отдѣльныхъ Князей, зависѣв-

Iwanowicza z Królem Polskim Zygmuntem I (13). Słuck w roku 1149 oddany był przez Wielkiego Xięcia Jerzego Włodzimierzowicza Swiątosławowi Olgowiczowi (14), w późniejszych czasach miał swoich Xiążąt, z potomków Xiążęcia Litewskiego Alexandra czyli Oleki, który miał w zamęstwie Anastazyę córkę W. X. Moskiewskiego Bazylego Dymitrowicza. Ostatnim z Xiążąt Słuckich był Jerzy, zmarły 1542 roku (15).

Nowogródek [№] zbudowany iest przez Jaropółka syna Wielkiego Xięcia Włodzimierza Monomacha w roku 1116 (16). Po zawojowaniu zachodnich prowincii Ruskich przez Litwę, Nowogródek był rządzony przez Xiążąt udzielnych do roku 1450 (17).

Takim sposobem miasta terazniejszej Mińskiej gubernii, podobnie jak miasta wschodniej Rusi, przez długi czas, mieli swoich Xiążąt udzielnych, zalczących

(13) Карамзинъ част. VII. примѣч. 31 Narbutt Tom IX str. 27.

(14) Карамзинъ част. II стр. 141.

(15) Narbutt Tom VII Прибавленіе X. стр. 108. Дочь Слуцкаго Князя Юрія Софія была въ замужествѣ за Радзивилломъ; гробъ Софіи досихъ поръ находится въ Слуцкой Православной церкви.

(16) Narbutt част. III стр. 273.

(17) Пизовскаго Исторія Новогрудка изд. 1759 г. стр. 128.

(13) Karamzin T. VII nota 31. Narbutt T. IX str. 27.

(14) Karamzin T. II str. 141.

(15) Narbutt T. VII dodat. X. str. 108. Córka Słuckiego Xięcia Jerzego Zofia była w zamęstwie za Radziwiłłem. Grób Zofii do dziś dnia znajduje się w Słuckiej Prawosławnej Cerkwi.

(16) Narbutt T. III str. 273.

(17) Historia Nowogródka. Pizowskiego. wyd. 1759 roku str. 128.

шихъ сначала, отъ Великихъ Князей Кіевскихъ, а въ послѣдствіи отъ Великихъ Князей Литовскихъ;—но и подъ владычествомъ Литвы и Польши, страна занимаемая нынѣ Минскою, равно и прочими Западными Губерніями, всегда именовалась Русью (18), а народъ назывался Русскими; въ семь удостоверяющъ Польскіе писатели: Бѣльскій, Стрыйковскій, Гвагнинъ, Старовольскій (19) и Карпинскій. Карпинскій въ Географическомъ словарѣ, который изданъ въ 1766 году въ Вильнѣ, на польскомъ языкѣ, стр. 492 въ статьѣ Русь, означилъ: „Русь заключаетъ въ себя „сверхъ Руси Московской, Литовскую „Русь, которая дѣлится на Бѣлую „и Черную; Бѣлая Русь имѣетъ воевод- „ства: Мстиславское, Полоцкое, Ви- „тебское и Смоленское; Черная Русь „имѣетъ воеводства: Новогрудское,

(18) Собственно Литвою и Жмудью именовалось, пространство занимаемое нынѣшнюю Новенскою и частью Виленской губерніи. Смотри въ Географическомъ словарѣ Карпинскаго, Литва и Жмудь стр. 327 и 616.

(19) Бѣльскаго хроника всего міра изд. 1564 г. стр. 427. Стрыйковскій лѣтопись 1582 г. издан. Варшавскаго 1766 г. стр. 110. Гвагнина въ хроникѣ Сарматіи Европейской изд. Варшав. 1768 г. стр. 323. Старовольскій въ Географіи польши изд. 1656 г. въ Вольфенбютелѣ стр. 35.

спочатку od W. Xiążąt Kijowskich, następnie od W. Xiążąt Litewskich; lecz i pod panowaniem Litwy i Polskiej, kraj objęty dzisiaj przez Mińską także i przez insze zachodnie Gubernije, zawsze się nazywał Rusią (18), a народ Ruskim, o czém przekonywają pisarze Polscy: Biel- ski, Strykowski, Gwagin, Starowski (19) i Karpiński. Ostatni, w Lexykonie geograficznym, wydanym w Wilnie 1766 roku w polskim języku na str. 492. wrozdziale Ruś, tak opisuje: „Ruś, „prócz Rusi Moskiewskiej, zamyka Litewską „Ruś, która dzieli się na Białą i Czarną. „Biała Ruś ma Województwa: Mścislaw- „skie, Połockie, Witebskie, i Smoleńskie; „Czarna ma Województwa: Nowogródzkie, „i Mińskie; i Ruś Polska, albo Czerwo- „ną, albo Małą, która ma Województwa: „Ruskie, Bełskie, Podolskie, Kijow- „skie, Wołyńskie, Braclawskie, Czerni-

(18) Litwą i Żmudzią nazywała się właściwie przestrzeń zajęta teraz przez Kowieńską i część Wileńskiej Gubernij. Patrz w Lexykonie geograficznym Karpińskiego, Litwa i Żmudz str. 327 i 616.

(19) Belskiego Chronika całego świata, wyd. 1564 r. str. 427. Chronika Strykowskiego 1582 edycyi Warszawskiej, 1766 roku str. 110. Gwanina Chronika Sarmaeyi Europejskiej, edycyi Warszawskiej 1768 r. str. 323. Starowski w Geografii Królestwa Polskiego, wyd. 1656 roku w Wolfenbütelu str. 35.

„Мниское и Русь Польскую или Черво-
 „ную, или малую, которая имѣеть вое-
 „водства Русское, Бельжское, Подоль-
 „ское, Киевское, Брацлавское, Черни-
 „говское и земли Хелмскую и Галицкую.

Въ издаваемыхъ нынѣ Городскихъ грамотахъ упоминаются разные подати в городские сборы существовавшие въ то время въ Западной Руси, а именно: серебрящина великая и малая, ординащина, воевщина; подати сѣмъ взимались въ скарбъ, т. е. Государственный доходъ по ясамъ городамъ и волостямъ Великаго Княжества Литовскаго (въ семь издании № 3 стр. 4) съ духовныхъ и свѣтскихъ людей. Колида, волочобное (20) давались отъ мѣщанъ на замокъ; съ корчемъ отъ меду, пива, отъ вина горькаго взималась пошлина на замокъ; количества податей и сборовъ не назначено въ грамотахъ, а сказано только давать по давнему обычаю.

Мыто собиралось съ торговыхъ пред- мство въ по городамъ на Государя, (№ 12 стр. 12); кашцизна отъ пива и меду кша грошей, отъ горелки поль кшы грошей (№ 38 стр. 62); бро- варное, солодовое, сторожевое; чепе-

(20) Нынѣ поздравленіе крестьянъ въ праздникъ Рождества Христова и на новый годъ называется Колида, а въ Па- сху волочобное.

„howskie, i ziemię Chełmską i Ha-
 „licką “

W niniejszém wydaniu Miejskich Dy- plomatów, wspominają się rozmaite podatki i miejskie daniny, jakie na ówczas istniały w zachodniej Rusi; mianowicie: srebro- szczyzna wielka i mała, ordynszczyzna, wojowszczyzna. Podatki te zbierały się do skarbu, to jest na dochód Państwa, ze wszystkich miast i włości Wielkiego Xięstwa Litewskiego (№ 3 str. 4) z ludzi swietskich i duchownych. Kolęda, włóczebne (20) dawały się od mieszczan do zamku. Opłata z karczem od miodu, piwa, wódki, pobierała się także do zamku. Pość podatków i danin nie oznaczona w dyplomatach, lecz powiedziano że się opłacają podług dawniejszego zwyczaju.

Myto (cło) pobierane było w miastach od przywożonych towarów do skarbu (№ 12 str. 12); kapszczyzna, od piwa i miodu kopa groszy, od wódki pół kopy groszy (№ 38 str. 62); browarne, słodowe, strózo- we; czopowe od miodu postępowało takóŜ na

(20) Powinszowanie włóscian na święto Bożego Narodzenia i na nowy rok nazywa się dziś kolęda, a na Wielkanoc wołóczebne.

VIII

вой сборъ отъ меду поступалъ въ Государевъ доходъ (№ 40 стр. 66). съ приѣзжихъ купеческихъ людей въ городъ и перевозящихъ чрезъ оный взымалось подужное постоянное и торговое (№ 52 № 66 стр. 92 и 116); также обвѣстки отъ проезжихъ и пѣшихъ людей; десятина отъ привозной рыбы, помарное, кормовое, вѣсовое, отъ челновъ, возовое, потысячное отъ привозной соли, воскобойное, пороговое отъ рвзя скота (отъ рога), отъ бочекъ подонщина, поводное отъ лошади и судовъ, отъ земли усадебной кляковщина и поплечизна (грам. № 142 стр. 315). Куничное отъ свадьбы, съ невесты выходившей въ чужую волость 12 грошей, изъ конихъ на замокъ (urząd) 10 грошей а на войта 2 гроша (№ 150 стр. 344). Въ Грамотахъ упоминаются также судовыя пошлины. Таковыя взимались по Немѣцкому или Магдебургскому праву, въ Минскъ отъ всехъ пересудовъ и винъ съ великой вины намѣстнику Государеву по 2 гроша, а войту 3-тій грошь; а съ малой вины намѣстнику 2 пенязь, а войту 3-тій пенязь (грам. 67 стр. 117). а въ Новогрудкѣ пошлины сии были предоставлены въ пользу Ратуше (стр. 3, 18

dochod skarbu (№ 40 str. 66). Od kupców przyjeżdżających do miasta, i przejeżdżających przez miasto opłacało się podużne postoiane i targowe (№ 52, № 66, st. 92 i 116); także obwiestki od przejeżdżających i pieszycich ludzi; dziesięcina od przywożonej ryby; pomiarowe kormowe, wagowe, czółnowe, wozowe, potysięczne od przywożonej soli, woskobożne, porogowe od rżnięcia bydła (od roga), podenne od beczek, powodne od koni i statków, od ziemi siedzibnej, klikowszczyzna i poplęczycyżna (Dypł. № 142 str. 315). Kuniczne od weseła, za dziewczkę wychodzącą do cudzej włości 12 groszy, z których 10 groszy do zamku (na urząd), a 2 grosze dla Wójta (№ 150 str. 344). W dyplomatach wzmiankują się także sądowe opłaty, pobierane według praw Niemieckich czyli Magdeburgskich, w Mińsku, ze wszystkich spraw i win, z wielkiej winy Namieśnikowi Królewskiemu po 2 grosze, a dla Wójta trzeci grosz; z małej zaś winy Namieśnikowi 2 pieniazi a Wójtowi trzeci pieniaż (Dypłom. 67 str. 117). W Nowogrodku zbiór tego rodzaju zostawionym był na dochod Ratusza (str. 3, 18 i 52). W Bobrujsku, od winy z rubla 10 groszy, z tych dwie części na dochód skarbu a trzecia dla Starosty zamkowego; Dziakowi za zapis Sądowy i za

в 52). Въ Бобруйскѣ съ вины отъ рубля 10 грошей, изъ нихъ въ Государевъ доходъ 2 части а для старосты замковаго 3-ья часть; дяку отъ судебной записки за выпись по 1 грошу (№ 150 стр. 343).

Изъ Грамоты 1511 года (№ 3) видно, что прежде нежели предоставлено было Новогрудку Нѣмецкое или Магдебургское право, городъ сей сѣдоваль праву Литовскому и Рускому (21). Въ сей грамотѣ постановлено, что радцовъ, присяжниковъ и бурмистровъ избирають мѣщане изъ среды себя ежегодно; изъ нихъ половина закона Римскаго и половина закона Греческаго (стр. 5).

Акты, касающіеся Монастырей и Церквей свидѣтельствуютъ о ревности къ Православному исповѣданію, не токмо низшаго еословія народа, но также и дворянства Западнаго края находившагося въ то время въ составѣ Литовскаго Княжества; въ семь удостоверяють, построение Православныхъ церквей, пожертвованія и завѣщанія въ пользу ихъ, сдѣланныя дворянами изъ родовъ: Тышкевича, Володковича, Ваньковича, Унѣховскаго, Зеновича, Горвата и другихъ.

(21) Магдебургское право замѣнило право Литовское и Русское въ Минскѣ и Вильнѣ смот: Сборникъ Муханова 1836 г. стр. 95 и Вилеяскія грамоты издавныя въ Вильнѣ 1843 г. ч. I. стр. 5.

wypis po jednym groszu (№ 150 str. 343).

Z Dyplomatu 1511 roku (№ 3), okazuje się, że Nowogródek do nadania mu prawa Niemieckiego czyli Magdeburgskiego, rządonym był przez prawo Litewskie i Ruskie (21). W dyplomacie tym postanowiono, żeby mieszczaanie wybierali z pomiędzy siebie corocznie Rajców, Przysiężników i Burmistrzów, połowę Rzymskiego i połowę Greckiego wyznania (str. 5).

Akta dotyczące się Klasztorów i Cerkwi świadczą o wielkiej gorliwości ku Prawosławnemu wyznaniu, w kraju zachodnich Gubernii, który należał na ówczas do składu W. Xięstwa Litewskiego, nie tylko ludzi niższej klasy, ale i szlachty; o czem przekonywają, fundowanie Prawosławnych Cerkwi, ofiary dla nich i zapisy od osób z familii Tyszkiewicza, Wołodkowicza, Wańkowicza, Uniechowskiego, Zienowicza, Horwata i innych.

(21) Prawo Magdeburgskie zamieniło także prawo Litewskie i Ruskie w Mińsku i Wilnie. Patrz Zbórník Muchanowa 1836 roku str. 95. i Dyplomata Wileńskie wydane w Wilnie 1843 roku T. I. str. 5.

X

Въ помѣщенныхъ въ семь изданій грамотахъ упоминается о 12 Православныхъ церквяхъ, изъ числа бывшихъ въ началѣ XVII вѣка въ Минскѣ (22), въ Слуцкѣ о 14 (23), а изъ замѣны земель церквямъ, за забранныя подъ городъ Пинскъ въ 1555 году видно, что въ то время получили сию замѣну 13 Православныхъ Церквей (24); также и въ Новогрудкѣ, по свидѣтельству Іезуита Павловскаго (25), въ XVII вѣкѣ было много Церквей Греко Россійскаго исповѣданія; но самое сіе обстоятельство доказываетъ, что жители сихъ городовъ были тогда если не все, то большею частію Православнаго Грекороссійскаго исповѣданія.

Между напечатанными въ сей книгѣ актами заслуживаетъ вниманія, составленный Дворянствомъ Православнаго Исповѣданія въ 1617 году (№ 65), которымъ они жаловались на отсут-

Umieszczone w niniejszym wydaniu Dyplomata, wzmiankują o 12 Prawosławnych Cerkwiach na początku XVII wieku w Mińsku (22), i o 14 w Słucku (23); z zamiany zaś Cerkwiom za ziemie wzięte pod miasto Pińsk w 1555 roku, okazuje się, że podobną zamianę otrzymało 13-cie Prawosławnych Cerkwi (24); także i w Nowogrodku, według podania Jezuita Pazowskiego (25), wiele było w XVII wieku Cerkwi Greko-Rossyjskiego wyznania; co samo dowodzi, że mieszkańce tych miast, jeżeli nie wszyscy, to większa część, byli Prawosławnego Greko Rossyjskiego wyznania.

Z Aktow umieszczonych w tej Księdze, zasługuje na uwagę Akt ułożony przez Szlachtę Prawosławnego wyznania w roku 1617 (№ 65), w którym uskarżali się na odstąpienie od posłuszeństwa

(22) Акты № № 2, 48, 72, 83, 102, 123, 128, 163. и 171.

(23) Актъ № 160.

(24) Въ Пинскѣ Православныя церкви были Св. Дмитрія, Ілїи, Николая, Степана, Воскресенія, Спаса, Михаила, Св. Троицы, Симеона, Афанасія, Онуфрія, (Екстрактъ з хієгі Ревизорскієй М. Пинска од року 1552 до року 1555), Богоявленія Господня, Св. Феодора Тирона (въ семь изданіи № 127).

(25) Описаніе Новогрудка Іезуита Павловскаго на Латинскомъ языкѣ въ Львовѣ 1759 года, стр. 84.

(22) Akta № № 2, 48, 72, 83, 102, 123, 128, 163 i 171.

(23) Akt № 160.

(24) w Pińsku były Prawosławne Cerkwie: S. Dymitra, Eliasza, Mikołaja, Stefana, Zmartwychwstania Pańskiego, Przemienienia Pańskiego, S. Michała, S. Trójcy, Symeona, Atanazego, Onufrego, (Екстрактъ з хієгі Ревизорскієй miasta Pińska од року 1552 до року 1555) Zjawienia się Pańskiego, S. Teodora Tyrona (№ 127 Niniejszego wydania).

(25) Opisanie Nowogródka przez X. Pazowskiego S. J. we Lwowie, 1759 roku. w Łacińskim języku str. 84.

целіе послушенства Святѣйшему Патріарху Константинопольскому изъяснясь, что мимо позволенія всей Руси, некоторые духовные отступивши Православной старожитной Греческой религіи, прѣстали подѣ послушенство Папы, на что они дворные некогда не позволяли; къ сему акту притиснуты 52 печати и подписались: Огинскіе, Ратомскій, Гладкій, Тышкевичъ, Трызны, Сулятыцкій, Володковичи, Ваньковичъ, Горайнъ, Заруцкій, Унѣховскіе, Станкевичи, Косовъ, Рагозы, Василевскій, Гравза-Сновскій, Зарневоиъ, Наборовскій, Селява, Полневскій, Станкевичъ, Цашейко, Есманъ, Крупка, Покоршинскіе, Коханъ, Ходычинскій, Войничъ, Вербилловичъ, Верига, Львовичъ-Кустинскій, Прибытекъ, Заволай, Добрышевскій, Шымковичъ, Давидовичъ, Станковскій, Столповицкій-Станкевичъ, Лескевичъ, Кирыкъ, Пашковскій и Турчынъ.

Весьма замѣчательно учрежденіе существовавшихъ въ XVI и XVII столѣтіяхъ Православныхъ святскихъ братствъ. Цѣль ихъ была: взаимное вспомошествованіе въ нуждахъ членамъ братства и пособіе обдѣлившимъ; братства сіи служили опорой Православію противъ дѣланныхъ утѣсненій.

Patryarchowi Konstantynopolskiemu, objaśniając: że niektórzy z duchownych, bez pozwolenia całej Rusi, odstąpiwszy od Prawosławnej starożytnej Greckiej Wiary, oddali się pod posłuszeństwo Papieża, na co Szlachta nigdy nie zezwalała; do takiego Aktu przycisniono 52 pieczęci a podpisali się: Ogińscy, Ratomski, Gładki, Tyszkiewicz, Tryznowie, Sulatycki, Wołodkowiczowie, Wańkowicz, Horain, Zarucki, Uniechowscy, Steckiewiczowie, Kosow, Rahozy, Wasilewski, Grawza - Snowski, Zarniewski, Naborowski, Sielawa, Połniewski, Stankiewicz, Cieszajko, Jeśman, Krupka, Pokorszyńscy, Kochanowie, Chodyczyński, Wojnicz, Wierbyłowicz, Weryha, Lwowicz - Kustyński, Przybytek, Zawołaj, Dobryniewski, Szymkowicz, Dawidowicz, Stachowski, Stołpowicki - Stankiewicz, Leśkiewicz, Kiryk, Paszkowski i Turczyn.

Godne jest uwagi ustanowienie Prawosławnych świeckich bractw, jakie ekzystowały w wielu miastach przy cerkwiach w XVI i XVII wiekach. Obowiązkiem ich było: nieść sobie pomoc wzajemną i wspierać zubożałych towarzystwa; bractwa te służyły oporem i obroną dla wiary Prawosławnej od wymierzanego

ний (26); а при Церквяхъ и Монастыряхъ Православныхъ находились богадѣльни для призрѣнія убогихъ, училища для образованія Православнаго юношества и типографіи (27).

Въ числѣ древнихъ актовъ напечатанныхъ въ семь изданій замѣчательны, грамоты: Патріарха Іерусалимскаго Феодана 1620 года (№ 78) на утверждение въ Слуцкѣ братства; Іеремія Патріарха Константинопольскаго 1590 г. (№ 139), въ которой изложены утвержденныя Патріархомъ для свѣтскаго Православнаго братства въ Львовѣ правила, которыми руководствовались братства и въ другихъ городахъ; Петра Могеда Митрополита Кіевскаго, Гали-

(26) Таковыхъ свѣтскихъ Православныхъ братствъ находилось въ Мѣнскѣ 7: Соборное Госпитальное при церкви Пречистенской, Воскресенское при церкви того же названія, (стр. 152.) Крестовосное, С. Николая, С. Михаила, С. Іоанна Крестителя (№ 154) и С. Алены (№ 148.) при церкви Петра и Павла, (стр. 255); Въ Слуцкѣ при Храмѣ Преображенія (№ 78, стр. 142); въ Бобруйскѣ при церкви Св. Николая (№ 120); въ Пинскѣ при Богоявленской церкви (№ 127); въ Брестѣ при церкви С. Николы Чудотворца, и въ Львовѣ что въ Галици, при Соборной Церкви Успенія Пресв. Богородицы (№ 139).

(27) Въ Мѣнскѣ были три богадѣльни для убогихъ, при Церквяхъ: Соборной, Воскресенской и Петра и Павла (стр. 151, 202 и 257). Училище и типографія при Монастырѣ Петра и Павла (стр. 256).

на она прѣсѣдowania (26); Przy Cerkwiach i Klasztorach Prawoslawnych znajdowały się szpitale dla przytułku ubogich, szkoły dla oświecenia młodzieży Prawosławnej i drukarnie (27).

W liczbie aktów umieszczonych w niniejszym wydaniu zasługują na uwagę, Dyplomata: Patriarchy Jerozolimskiego Teofana 1620 roku (№ 78), na utwierdzenie bractwa w Słucku; Patriarchy Konstantynopolskiego Jeremiasza 1590 (№ 139), w którym utwierdzone są prawidła dla bractwa świeckiego we Lwowie, jakowe służyły i dla bractw po innych miastach; Metropolity Kijowskiego, Halickiego i całej Rosji Piotra Mohidy: 1635 roku, w którym poświadcza o wielkiej gorliwości Du-

(26) Wydające się teraz Akta wzmiankują o 7-miu takichъ Православныхъ Bractwach w Mѣnku: Sobornem szpitalnem, przy Cerkwi S. Przczystey, Woskresenskiem, przy Cerkwi tegoż imienia, (str. 152) Krzyżowem, S. Mikołaja, S. Jana Chrzciciela (№ 154) i S. Anny (№ 148), przy Cerkwi S. Piotra i Pawła (str. 255) w Słucku przy Cerkwi Przemienienia Pańskiego (№ 78 str. 142), w Bobrujsku, przy Cerkwi S. Mikołaja (№ 120), w Pінska, przy Bohojawleńskiej (№ 127), w Brzeszczu przy Cerkwi S. Mikołaja Cudotwórcy i we Lwowie w Galicyi, przy Cerkwi Sobornej Zaśnienia Najswiętszej Panny (№ 139).

(27) W Mѣnku były trzy Szpitale dla ubogich, przy Cerkwiach: Sobornej, Woskresenskiej i S. Piotra i Pawła (str. 151, 202 i 257). Przy klasztorze Piotra i Pawła znajdowały się szkoły i dozwolono odkryć drukarnię (str. 256).